

Hyväksytty puoluevaltuuston kokouksessa 16-17.11.2024

SDP:n hyvinvointialueita koskeva poliittinen malliohjesääntö

Sääntöperusta

Puolueen sääntöjen 40 § mukaan puoluevaltuusto päättää suorittamiensa tilannearviointien perusteella kulloinkin tarpeellisista taloudellisista, poliittisista ja järjestöllisistä ratkaisuista.

Piirin yleinen toimivalta tätä ohjesääntöä koskevissa asioissa perustuu piirijärjestön sääntöjen 2 §:ään, jonka mukaan piirin tehtävänä on toimia ja vaikuttaa alueensa johtavana järjestönä puolueen periaateohjelman ja tavoitteiden mukaisessa sosialidemokraattisessa toiminnassa.

Piirihallituksen toimivalta määritellään piirin sääntöjen 15 §:ssä, jonka mukaan piirihallitus johtaa ja järjestää vaalitoimintaa sekä vastaa toiminta-alueellaan muunkin puolue toiminnan käytännöllisestä hoitamisesta ja sillä on oikeus asettaa piirijärjestön toimintaa varten tarpeelliset valmistelu- ja apuelimet.

1. Sosialidemokraattisen hyvinvointialueita koskevan toiminnan tarkoitus

1 §

Sosialidemokraattisen toiminnan tarkoituksena hyvinvointialueilla on

- lisätä alueen asukkaiden hyvinvointia ja tasa-arvoa sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti
- vaikuttaa kansanvallan lisäämiseen ja kehittämiseen hyvinvointialueen edustuksellisen demokratian kautta
- lisätä asukkaiden osallisuutta lähiyhteisönsä suoran vaikuttamisen kautta sekä tukea paikallista kansalaisyhteiskuntaa

2. Ohjesäännön asema ja voimaantulo

2 §

Hyvinvointialueita koskevassa ohjesäännössä määritellään sosialidemokraattisen aluevaltuustoryhmän, aluehallitusryhmän, lautakuntaryhmien ja muiden poliittisin perustein nimettyjen luottamuselinten sekä SDP:n toimielinten menettelytavat ja toimivaltasuhteet. SDP:n puolue-elinten toiminnan perustana ovat niiden säännöt, joille tässä ohjesäännössä luodaan menettelytapaan liittyviä tarkennuksia.

3 §

Piirikokous vahvistaa kutakin aluevaltuustokautta varten hyvinvointialueita koskevan ohjesäännön. Ohjesäännön tulee astua voimaan 1.6.2025, ja se tulee toimittaa tiedoksi puoluehallitukselle sekä niille aluevaltuustoryhmille, joita se koskee.

Ohjesääntö koskee:

- aluevaltuutettuja ja varavaltuutettuja,
- aluehallituksen jäseniä ja varajäseniä,
- alueen lautakuntien jäseniä ja varajäseniä ja
- muiden poliittisin perustein valittujen alueen luottamuselinten jäseniä ja varajäseniä

3. SDP:n paikalliset toimielimet

4 §

Ensimmäisessä pykälässä mainittujen tarkoitusten saavuttamiseksi piirijärjestön on:

- järjestettävä ja yhtenäistettävä alueensa aluevaltuustojen ja muihin hyvinvointialueen toimielimiin kuuluvien sosialidemokraattisten edustajien toiminta
- huolehdittava puolue toiminnan alueellisesta kattavuudesta hyvinvointialueiden alueella sekä tuettava osastojen paikallistoimintaa ja yhteistyötä alueella
- huolehdittava hyvinvointialueen asukkaiden, kansalaisyhteiskunnan ja poliittisen päätöksenteon yhteydestä puolueosastojen, kunnallisjärjestöjen sekä aluevaltuustoryhmän ja muiden alueen luottamustoimiryhmien järjestäminen avoimin tilaisuuksin sekä
- huolehdittava luottamusmaksun SDP:n esityksestä valituilta henkilöiltä

5 §

Virallisista vaalivalmisteluista päättää piirikokous. Käytännön vaalivalmisteluista vastaa piirihallitus ja sen valitsevat vaalipäälliköt sekä vaalityöryhmät.

Piirikokous voi delegoida valtaansa piirihallituksen alaisuudessa toimiville hyvinvointialuetta edustaville työryhmille. Mikäli piirin alueella sijaitsee useita hyvinvointialueita, järjestäytyy puolueen hyvinvointialueen päätöksentekoa valmistelevat ja puolueen kannasta päättävät toimielimet siten, että niiden jäsenet edustavat hyvinvointialueen puolueosastoja. Alueen kunnallisjärjestöille tulee myöntää läsnäolo-oikeus. Piirihallitus vastaa mahdollisten alaistensa työnryhmien toiminnan käytännön valmistelusta, toimintaedellytysten tukemisesta sekä työskentelyn koordinoinnista.

Viimekätisen vastuun piirijärjestön alueella olevien hyvinvointialueiden puolue- ja järjestöpoliittisesta päätöksenteosta kantaa aina piirikokous ja kiireellisissä tapauksissa piirihallitus.

6 §

Kun aluevaalit on toimitettu ja aluevaalilautakunta tiedottanut vaalin tuloksen, tulee sosialidemokraattisesta vaaliliitosta valittujen edustajien ennen sitä kokousta, jossa he ryhtyvät toimiinsa, kokoontua ja muodostaa sosialidemokraattinen aluevaltuustoryhmä. Valtuustoryhmän kutsuu koolle piirihallitus tai sen valtuuttama työryhmä.

7 §

Piirikokous päättää vaalien jälkeen sosialidemokraattisten ehdokkaiden asettamisesta aluevaltuuston päättämiin luottamustoimiin. Samoin piirikokous päättää menettelytavasta, jolla vaalikauden aikana vapautuviin tai kesken vaalikautta syntyviin uusiin luottamustoimiin tehdään ehdollepano.

Piirikokous päättää sosialidemokraattisen hyvinvointialueiden poliittisesta suunnasta.

Piirikokous hyväksyy jokaista vaalikautta varten hyvinvointialueita koskevan poliittisen ohjelman, jonka linjauksia alueella toimivat sosialidemokraattiset hyvinvointialueiden päättäjät noudattavat. Poliittisen ohjelman valmistelusta tulee hyödyntää valtakunnallista ja alueellista puolueen vaaliohjelmaa. Ohjelma tulee sen vahvistamisen jälkeen toimittaa tiedoksi puoluehallitukselle.

8 §

Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenenä olevat aluevaltuusto- ja hallitusryhmän jäsenet, piirihallituksen jäsenet, aluevaltuustoryhmän parissa mahdollisesti toimivat työntekijät sekä hyvinvointialueiden lautakuntien sosialidemokraattisten ryhmien puheenjohtajat ovat velvollisia osallistumaan niihin piirikokouksiin, joissa käsitellään hyvinvointialuetta koskevia linjauksia.

Piirihallitus voi päättää myöntää aluevaltuusto- ja aluehallitusryhmien puheenjohtajille sekä aluevaltuustoryhmän parissa mahdollisesti toimivalle työntekijälle puhe- ja läsnäolo-oikeuden piirihallituksen kokouksiin.

9 §

Aluevaltuustoryhmän toiminnasta aiheutuvat välttämättömät kustannukset suoritetaan piirijärjestön varoista.

4. Sosialidemokraattiset ryhmät hyvinvointialueiden luottamuselimissä

10 §

Ennen aluevaltuuston kokousta pidettävissä aluevaltuustoryhmän kokouksissa on käsiteltävä kaikki aluevaltuuston kokouksen asialistalla olevat asiat. Aluevaltuustoryhmän sihteerinä toimii lähtökohtaisesti piirihallituksen tehtävään osoittama työntekijänä ja toissijaisesti aluevaltuustoryhmän sihteerin tehtävään valitsema valtuustoryhmän jäsen.

Piirin puheenjohtajalla, toiminnanjohtajalla, sosialidemokraattisilla aluehallituksen jäsenillä ja varajäsenillä on puhe- ja esityksenteko-oikeus aluevaltuusto- ja hallitusryhmän kokouksissa.

Hyvinvointialueen lautakuntien sosialidemokraattisten ryhmien puheenjohtajilla, puolue- ja piirihallituksen valtuuttamilla henkilöillä sekä erikseen kutsuttaessa viranhaltijoilla on valtuustoryhmän kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Ryhmän kokoukset ovat päätösvaltaisia, mikäli yli puolet sen äänivaltaisista jäsenistä on läsnä päätöksentekotilanteessa.

Virallisia ryhmäkokouksia ovat luottamuselimen kokousta edeltävät säännölliset ryhmäkokoukset sekä kokoukset, joista tieto on saatettu viimeistään kolme päivää ennen kokousta kaikille ryhmän jäsenille ja joissa kokoukseen kutsutuista luottamushenkilöistä paikalla on vähintään puolet.

11 §

Piirikokous päättää menettelytavasta, jolla sosialidemokraattiset aluevaltuustoryhmät voivat ottaa kokouksiinsa muiden ryhmien edustajia. Ennen tällaisen päätöksen tekemistä on asiasta pyydettävä puolueen lausunto.

12 §

Aluevaltuustoryhmä valitsee vuosittain keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia. Ryhmä nimeää tarpeellisen määrän neuvottelijoita ja muita toimihenkilöitä. Ryhmän puheenjohtaja toimii neuvottelijoiden puheenjohtajana.

Aluevaltuustoryhmän puheenjohtajan tehtävänä on johtaa sen toimintaa, eli muun muassa:

- kutsua kokoon ryhmä ja sen mahdolliset valiokunnat,
- edustaa ryhmää, ellei ryhmä toisin päättä ja
- ennen kulloinkin pidettävää kokousta huolehtia tarpeellisten tietojen hankkimisesta esille tulevista asioista ja niiden esittämisestä ryhmän kokoukselle

Ryhmän sihteerin tehtävänä on

- laatia pöytäkirja ryhmän ja mahdollisten valiokuntien kokouksista,
- tallettaa ryhmälle kuuluvat asiakirjat sekä
- laatia vuosittain tammikuun loppuun mennessä toimintakertomus, joka tarkastetaan ryhmän kokouksessa ja jätetään piirin kevätkokoukselle käsiteltäväksi piirihallituksen ohjeiden mukaan.

13 §

Aluevaltuustoryhmä sopii sisäisesti kunkin kauden alussa tiedottamisen vastuunjaosta sekä päättää viestinnän pelisäännöistä.

5. Päätöksenteko ryhmässä

14 §

Keskustelun jälkeen valtuustoryhmä voi päättää ryhmän kannaksi joko:

- hyväksyä asia valmistellussa muodossa,
- tehdä asiaan muutosesitys,
- esittää asian pöydälle jättämistä,
- esittää asian palauttamista tai
- esittää päätökseen pontta.

15 §

Aluevaltuustoryhmä voi tehdä

- 1) ryhmäpäätöksiä,
- 2) olla päättämättä asiaa ryhmäpäätöksenä, jolloin ryhmäpäätös ei sido jäseniä tai
- 3) antaa ryhmän jäsenelle erivapauden toimia vastoin enemmistön kantaa tai pidättäytyä äänestämästä.

Aluevaltuustoryhmäpäätös on voimassa kustakin asiakohdasta, ellei ryhmä toisin päättää.

Äänten mennessä tasan ratkaisee ryhmän puheenjohtajan ääni. Ryhmäpäätöksen tekeminen edellyttää, että ryhmän enemmistö kannattaa sitä, ja että asiasta on käyty riittävä keskustelu, jonka kuluessa jokaisella ryhmän jäsenellä on ollut mahdollisuus esittää päätöksen sisältöä koskevia ehdotuksia. Jokaisella ryhmän jäsenellä tulee myös olla saatavilla riittävä ja yhtäläinen informaatio asiasta päätettäessä.

Ryhmän kantaan tyytymättömällä on oikeus eriävän mielipiteensä kirjaamiseen, joka tulee ilmoittaa merkittäväksi ryhmän pöytäkirjaan heti asian käsittelyn jälkeen.

16 §

Edellä mainitut ryhmätoiminnan säädökset ulottuvat kaikkiin niihin hyvinvointialueen luottamuselimiin, joissa sosialidemokraatit ovat edustettuina.

6. Riitatapaukset ja sanktiot

17 §

Ryhmän puheenjohtajalla on velvollisuus käydä viipymättä kurinpidollinen keskustelu sellaisen aluevaltuustoryhmän jäsenen kanssa, joka on menetellyt vastoin ryhmän päätöstä, toiminut epäasiallisesti tai epärehellisesti luottamustehtävässään tai osallistunut puoluetta vastustavaan tai haittaavaan toimintaan. Käyty kurinpidollinen keskustelu on merkittävä tiedoksi pöytäkirjaan seuraavassa valtuustoryhmän kokouksessa ja siitä on tiedotettava piirijärjestöä.

Aluevaltuustoryhmä voi omasta aloitteestaan, piirijärjestön esityksestä tai käydyn kurinpidollisen keskustelun perusteella antaa huomautuksen ryhmän jäsenelle, joka on menetellyt vastoin ryhmän päätöstä, toiminut epäasiallisesti tai epärehellisesti luottamustehtävässään tai osallistunut puoluetta vastustavaan tai haittaavaan toimintaan.

Törkeissä tapauksissa aluevaltuustoryhmän on annettuaan huomautus, siirrettävä piirihallituksen käsiteltäväksi muita mahdollisia kurinpitotoimenpiteitä varten.

Jos hyvinvointialueen luottamustoimeen valitun sosialidemokraattisen ryhmän jäsenen on piirikokouksen tekemällä päätöksellä todettu rikkoneen puolueen sääntöjä tai järjestöpäätöksiä, on piirin ilmoitettava rikkomuksesta asianomaisen edustajan puolueosastolle ja kunnallisjärjestön hallitukselle sekä kehotettava vakavasti puolueosastoa ryhtymään puolueen sääntöjen 6 § mukaisiin toimenpiteisiin. Piirin henkilöjäseniä koskevissa asioissa tapaukset ratkaisee piiri. Piirin näin päättäessä on aluevaltuustoryhmän käsiteltävä kiireisesti ko. jäsenen määräaikaista tai toistaiseksi voimassa olevaa erottamista valtuustoryhmästä.

Jäsen, joka on eronnut tai erotettu osastostaan tai jonka jäsenoikeuksia on määräaikaisesti rajoitettu, on samalla menettänyt luottamustehtävänsä puoluejärjestöissä ja järjestöllisen edustuskelpoisuutensa. Aluevaltuustoryhmän on tällaisessa tapauksessa päätettävä kiireisesti toistaiseksi voimassa olevasta erottamisesta valtuustoryhmässä tai käsiteltävä asia tämän ohjesäännön 11§:n mukaisesti.

Sitoutumattomat jäsenet, jotka ovat sosialidemokraattisten ryhmien jäseniä, sanktioista päättää muissa kuin huomautusta koskevissa kysymyksissä piirikokous.

18 §

Muun järjestöriidan ratkaisee lopullisesti sen piirin piirihallitus, jonka alueella kyseinen riita on syntynyt.

7. Kuntarajat ja hyvinvointialueiden rajat ylittävä yhteistyö

19 §

Esitykset hyvinvointialueiden rajat ylittäviin toimielimiin valittavista sosialidemokraattisista ehdokkaista tekee piirihallitus.

20 §

Piirijärjestön pyynnöstä alueen osastot nimeävät ehdokkaat hyvinvointialueen toimielimiin sekä piirijärjestön hyvinvointialuepoliittisiin luottamustehtäviin. Näiden organisaatioiden luottamustehtäviin nimettävistä sosialidemokraattisista edustajista esitykset tekee piirihallitus.

21 §

Hyvinvointialueiden, valtakunnallisiin hyvinvointialueiden luottamustehtäviin ja muiden hyvinvointialueiden rajat ylittävien organisaatioiden luottamustehtävissä toimivien sosialidemokraattisten edustajien luottamushenkilömaksuista ja ryhmätoiminnan järjestämisestä määrää se järjestötaso, joka ehdokkaat on valinnut.

Mikäli hyvinvointialue jakautuu usean piirin alueelle sopivat piirit työnjaosta ja luottamushenkilömaksuista yhdessä. Mikäli piirit eivät pääse sopimukseen, puoluehallitus määrää vastuunjaosta.

8. Ohjesäännön soveltaminen

22 §

Kaikki tehtävät mitkä tässä ohjesäännössä määritellään piirikokoukselle, voidaan piirikokouksen päätöksellä delegoida piirihallitukselle valtuustokauden ajaksi, ellei puolueen tai piirin säännöistä muuta johdu.

Niissä piireissä, joissa hyvinvointialueita on enemmän kuin yksi piirihallitus voi delegoida edelleen valtaansa alueellisille työryhmille, jotka edustavat hyvinvointialueen osastoja ja valtuutettuja.

Niissä piireissä, joissa hyvinvointialue sijaitsee kahden tai useamman puolueen piirin toiminta-alueella tulee piirien sopia työnjaosta.

23 §

Kunkin piirijärjestön piirihallituksen tehtävä on valvoa vahvistetun ohjesäännön noudattamista toimialueellaan olevien hyvinvointialueiden päätöksenteossa.

SDP:n puoluehallituksen tehtävänä on valvoa, että tämä ohjesääntö on voimassa ja vahvistetaan kutakin valtuustokautta varten piirijärjestössä.